

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЮРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра глобальної економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Інна САВИЦЬКА
2022 року

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри
глобальної економіки
протокол №11 від 06 травня 2022 р.

Завідувач кафедри
Наталія ВДОВЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Журналістика»
Гарант ОП

(Марина НАВАЛЬНА)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АГРАРНА ПОЛІТИКА Й УПРАВЛІННЯ АГРОБІЗНЕСОМ

Спеціальність – 061 «Журналістика»
Освітня програма: «Журналістика»
Гуманітарно-педагогічний факультет
Освітній ступень: магістр

Розробники: Діброва А.Д., д.е.н., професор кафедри глобальної економіки,
Данилевська-Жугунісова О.Є., к.е.н., доцент кафедри глобальної економіки

1. Опис навчальної дисципліни

Аграрна політика й управління агробізнесом

Галузь, спеціальність, ОП, освітній ступінь

Спеціальність	061 «Журналістика»
Освітня програма	«Журналістика»
Освітній ступінь	Магістр

Характеристика навчальної дисципліни

Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	150
Кількість кредитів ECTS	5
Кількість змістових модулів	2
Курсовий проект (робота)	—
Форма контролю	Залік

Показники навчальної дисципліни для заочної форм навчання

	заочна форма навчання
Рік підготовки	-
Семестр	-
Лекційні заняття	-
Практичні заняття	-
Самостійна робота	-
Індивідуальні завдання	-
Кількість тижневих аудиторних годин	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

«Аграрна політика й управління агробізнесом» як навчальна дисципліна дає можливість опанувати методичні та методологічні основи розробки та реалізації комплексу заходів щодо підтримки та забезпечення розвитку сільського господарства в системі міжгалузевих зв'язків у національній економіці, а також оцінити з позиції теорії практичні дії державних структур щодо регулювання агропромислового виробництва країни.

Вивчення навчальної дисципліни «Аграрна політика й управління агробізнесом» сприятиме підвищенню рівня загальноекономічної підготовки фахівців, формуванню у них навичок науково-аналітичного опрацювання проблем аграрного сектору з позиції загальнодержавних інтересів та інтересів сільськогосподарських виробників, дає можливість опанувати теоретичні підходи до розробки та реалізації комплексу заходів щодо регулювання і підтримки аграрного сектору, з іншого – дає підстави осмислити і оцінити практичні дії державних структур на конкретному історичному етапі життя країни.

Формування ринкового середовища в аграрному секторі вимагає підготовки фахівців з широким економічним світоглядом, які могли б оперативно вирішувати основні проблеми агропромислового виробництва на засадах ринкових відносин. Разом з тим у перехідній економіці України зростає роль державного регулювання сільськогосподарського виробництва та агробізнесу загалом, що проявляється в аграрній політиці держави. Саме тому для підготовки висококваліфікованих фахівців у галузі агропромислового комплексу необхідно надати їм повне розуміння аграрної політики й управління агробізнесом, сформувавши сучасні та глибокі знання щодо теоретичних підходів до її формування та практичних аспектів здійснення.

Мета дисципліни: – оволодіння теоретичними та методологічними основами формування та реалізації аграрної політики й управління агробізнесом держави, вміннями оцінювати її ефективність та обґрунтовувати вибір тих чи інших заходів державного регулювання.

Основні завдання дисципліни:

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- оволодіти базовими знаннями щодо економічної сутності, характеру і головних компонентів аграрної політики й управління агробізнесом;
- аналізувати ефективність діяльності органів та інститутів аграрної політики, використовуючи різні ринково-політичні інструменти;
- оцінювати окремі заходи фінансово-кредитної, податкової, цінової політики в аграрному секторі, а також аграрно-соціальній та аграрно-екологічній політиці держави;
- розуміти особливості формування аграрної політики й управління агробізнесом у країнах із різним рівнем соціально-економічного розвитку,

характеризувати аграрну політику й управління агробізнесом окремих країн та блоків.

Програмні результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни слухач повинен

знати:

- економічну сутність, характер і головні компоненти аграрної політики й управління агробізнесом та умови реалізації;
- механізми формування національних та світових агропродовольчих ринків, вплив аграрної політики й управління агробізнесом на міжнародну торгівлю та продовольчу безпеку країни;
 - інструменти регулювання ринків агропродовольчої продукції та економічні наслідки їх застосування;
 - основні підходи до оцінювання рівня державної підтримки аграрного сектору;
 - засади аграрно-екологічної, аграрно-соціальної політики, їх сучасні аспекти і проблеми реалізації;
 - основні етапи розвитку аграрної політики й управління агробізнесом в Україні та основні напрями сучасності;
 - сучасний стан процесу реформування економічних відносин в АПК України, характерні риси бюджетної, податкової, фінансово-кредитної та цінової політики;
 - особливості формування окремих агропродовольчих ринків в Україні
 - позиції попиту і пропозиції, інструменти державного регулювання внутрішнього ринку та зовнішньої торгівлі агропродовольчою продукцією;
 - особливості формування аграрної політики й управління агробізнесом у країнах з різним рівнем економічного розвитку, основні складові аграрної політики й управління агробізнесом окремих зарубіжних країн.

вміти:

- формувати мету та систему цілей аграрної політики й управління агробізнесом держави;
- аналізувати наслідки використання окремих інструментів регулювання внутрішнього агропродовольчого ринку та зовнішньої торгівлі з точки зору їх впливу на виробників, споживачів та державний бюджет;
- визначати рівень захисту аграрного сектору із використанням загальноприйнятої світовою спільнотою методології;
- оцінювати міжнародну конкурентоспроможність вітчизняного сільськогосподарського виробництва;
- визначати основні показники продовольчої безпеки держави та фактори, що на неї впливають;
- аналізувати ефективність окремих заходів бюджетної, податкової, фінансово-кредитної та ринкової політики держави;

- обґрунтовувати пріоритети державної структурної, соціальної та екологічної політики.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК): здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність діяти соціально відповідально та свідомо; здатність приймати обґрунтовані рішення; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

спеціальні (фахові) компетентності (СК): Здатність розробляти стратегічні документи розвитку систем на загальнодержавному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях. Здатність вести дослідницьку діяльність, включаючи аналіз проблем, постановку цілей і завдань, вибір способу й методів дослідження, а також оцінку його якості. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення дисципліни базується на теоретичних знаннях та практичних навичках попередньо вивчених дисциплін за обраною спеціальністю: «Публічна політика та євроінтеграційні процеси», «Державне регулювання АПК», «Державне управління природокористуванням».

2. Структура навчальної дисципліни «Аграрна політика й управління агробізнесом»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади аграрної політики держави та аграрна політика окремих іноземних країн та їх блоків.													
Тема 1. Причини державного регулювання сільськогосподарського виробництва, суть та цілі аграрної політики у управління агробізнесом держави.	1	10	2	2				6					
Тема 1. Причини державного регулювання сільськогосподарського виробництва, суть та цілі аграрної політики у управління агробізнесом держави.	2	10	2	2				6					

Тема 2. Економічні наслідки застосування окремих інструментів регулювання вітчизняного аграрного сектору.	3	10	2	2			6						
Тема 3. Заходи регулювання внутрішнього агропродовольчого ринку.	4	10	2	2			6						
Тема 4. Заходи регулювання зовнішньої торгівлі агропродовольчою продукцією.	5	10	2	2			6						
Тема 5. Основні підходи до оцінки рівня державної підтримки аграрного сектору та регулювання світової агропродовольчої системи в рамках СОТ.	6	10	2	2			6						
Тема 6. Аграрна політика окремих іноземних країн та їх блоків (США-ЄС).	7	10	2	2			6						
Тема 7. Особливості підтримки сільськогосподарського виробництва у країнах з різним рівнем економічного розвитку.	8	10	2	2			6						
Тема 8. Суть та призначення державних закупівель сільськогосподарської продукції.	9	10	2	2			6						
Тема 9. Роль зовнішньої торгівлі у розвитку сільськогосподарського виробництва.	10	10	2	2			6						
Тема 10. Державне регулювання ринку страхування в сільському господарстві.	11	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем 1	110		22	22			66						
Змістовий модуль 2. Особливості формування та основні напрями аграрної політики України.													
Тема 1. Еволюція державної підтримки аграрного сектору та основні напрями сучасної аграрної політики України	12	10	2	2			6						
Тема 2. Особливості аграрної реформи в Україні та основні чинники, що на неї пливають.	13	10	2	2			6						
Тема 3. Регулювання основних аграрних ринків в Україні	14	10	2	2			6						

Тема 4. Особливості аграрної політики в країн Центральної та Східної Європи.	15	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем 2	40		8	8			24						
Усього годин	150		30	30			90						

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Причини державного регулювання сільськогосподарського виробництва, суть та цілі аграрної політики й управління агробізнесом.	4
2	Економічні наслідки застосування окремих інструментів регулювання вітчизняного аграрного сектору.	2
3	Заходи регулювання внутрішнього агропродовольчого ринку.	3
4	Заходи регулювання зовнішньої торгівлі агропродовольчою продукцією.	3
5	Основні підходи до оцінки рівня державної підтримки аграрного сектору та Регулювання світової агропродовольчої системи в рамках СОТ.	4
6	Аграрна політика й управління агробізнесом окремих іноземних країн та їх блоків (США-ЄС).	4
7	Еволюція державної підтримки аграрного сектору та основні напрями сучасної аграрної політики й управління агробізнесом України	4
8	Особливості аграрної реформи в Україні та основні чинники, що на неї пливають.	2
9	Регулювання основних аграрних ринків в Україні.	4

4. Анотований зміст курсу лекцій з дисципліни «Аграрна політика й управління агробізнесом».

Тема 1. Причини державного регулювання сільськогосподарського виробництва, суть та цілі аграрної політики й управління агробізнесом держави

Особливості сільськогосподарського виробництва, що зумовлюють необхідність державного регулювання галузі. Довгострокова та короткострокова аграрна проблема. Само забезпеченість країни продуктами харчування та гарантування продовольчої безпеки держави. Аграрна політика як складова економічної політики держави. Суть та принципи аграрної політики. Елементи аграрної політики держави. Модель процесу формування аграрної політики. Групи інтересів в аграрній політиці. Система цілей аграрної політики держави, що

включає основні політико-економічні цілі для розвинених країн та цілі аграрної політики для більшості країн.

Тема 2. Економічні наслідки застосування окремих інструментів регулювання вітчизняного аграрного сектору

Наслідки державного втручання в сільськогосподарське виробництво та завдання аналізу аграрної політики держави. Теоретичні основи аналізу рівня добробуту суспільства. Концепція витрат та концепція корисності в прикладній економічній науці про добробут суспільства. Основні концепції прикладної економічної науки про добробут (welfare economics): концепція надлишку виробника (producer surplus), концепція надлишку споживача (consumer surplus) та концепція ринкової рівноваги. Застосування аналізу добробуту суспільства при досліженні ефективності використання інструментів аграрної політики держави. Встановлення верхньої та нижньої межі ціни на агро- продовольчі товари.

Тема 3. Заходи регулювання внутрішнього агропродовольчого ринку.

Класифікація інструментів регулювання аграрного виробництва. Заходи державного регулювання внутрішнього агропродовольчого ринку, що мають вплив на рентабельність сільськогосподарського виробництва і заходи, що не мають вплив на рентабельність сільськогосподарського виробництва. Способи досягнення рентабельності сільськогосподарського виробництва. Заходи державного регулювання, що стимулюють попит на сільськогосподарську продукцію і заходи, що обмежують пропозицію сільськогосподарської продукції. Цінова політика на агропродовольчому ринку: завдання та основні інструменти. Державний адміністративний контроль за цінами: мінімальна ціна, максимально допустима ціна. Інструменти обмеження пропозиції сільськогосподарської продукції: виробнича квота, обмеження на використання сільськогосподарської землі. Інструменти щодо підвищення попиту на сільськогосподарську продукцію на внутрішньому ринку: державні закупівлі сільськогосподарської продукції, прямі цінові субсидії виробникам. Регулювання ринків виробничих ресурсів, що використовуються у сільськогосподарському виробництві.

Тема 4. Заходи регулювання зовнішньої торгівлі агропродовольчою продукцією

Роль торгівлі у розвитку сільськогосподарського виробництва. Базові теорії міжнародної торгівлі агропродовольчою продукцією. Основні показники міжнародної конкурентоспроможності країни на світовому агропродовольчому ринку. Суть та завдання зовнішньоторговельної політики держави в аграрному секторі, основні аргументи на користь протекціонізму у агропродовольчій торгівлі. Основна відмінність між політикою протекціонізму і лібералізацією зовнішньої торгівлі агро продовольчою продукцією. Інструменти регулювання імпорту агропродовольчої продукції: імпортне мито, квота на імпорт, вимоги щодо якості продукції. Інструменти регулювання експорту агропродовольчої

продукції: експортне мито, експортна субсидія та її негативний вплив на світову економіку та внутрішній ринок країни, яка її застосовує.

Тема 5. Основні підходи до оцінки рівня державної підтримки аграрного сектору та Регулювання світової агропродовольчої системи в рамках СОТ
Основні підходи до оцінки рівня державної підтримки аграрного сектору: номінальний та реальний рівень захисту внутрішнього продовольчого ринку, показники державної підтримки виробників та споживачів сільськогосподарської продукції за методологією Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), визначення рівня підтримки аграрного сектору відповідно до методології СОТ (сукупний вимір підтримки). Загальні підходи до регулювання агропродовольчої торгівлі в рамках Світової організації торгівлі (СОТ). Уругвайська угода про сільське господарство (УУСГ) СОТ. Вимоги щодо доступу до внутрішнього агропродовольчого ринку в УУСГ. Правила застосування експортних субсидій у рамках СОТ. Регулювання внутрішньої підтримки сільськогосподарського виробництва відповідно до УУСГ. Питання підтримки сільськогосподарського виробництва у поточному раунді переговорів у рамках СОТ.

Тема 6. Аграрна політика окремих іноземних країн та їх блоків (США-ЄС)
Історія виникнення та основні етапи реформування Спільної аграрної політики (САП) Європейського Союзу. Основні інструменти ринкової політики та підтримки цін сільськогосподарської продукції у ЄС. Політика щодо розвитку сільських територій. Аграрна політика в умовах розширення ЄС: реформа Фішлера. Сучасна аграрна політика США та її вплив на світовий аграрний ринок. Основні інструменти підтримки цін сільськогосподарської продукції та доходів виробників у США. Еволюція аграрної політики країн ЦСЄ. Загальні тенденції розвитку аграрної політики країн – експортерів агропродовольчої продукції. Відмінності між заходами підтримки сільськогосподарських виробників в США та ЄС.

Тема 7. Еволюція державної підтримки аграрного сектору та основні напрями сучасної аграрної політики України

Реформування економічних відносин у аграрному секторі на початкових етапах ринкової трансформації економіки України. Основні засади державної аграрної політики у пореформений період. Нормативно-правова база сучасної аграрної політики України. Мета та пріоритети сучасної аграрної політики України. Основні чинники, що визначають результативність аграрної політики.

Тема 8. Особливості аграрної реформи в Україні та основні чинники, що на неї впливають

Суть аграрної реформи та основні чинники, що на неї впливають. Особливості земельної реформи в Україні, законодавче забезпечення розвитку інфраструктури ринку землі сільськогосподарського призначення.

Реформування відносин власності в аграрному секторі України. Макроекономічні та інституційні чинники аграрної реформи. Структура сільськогосподарського виробництва в Україні та структурна політика держави. Бюджетні-податкові та кредитно-фінансові чинники. Тенденції розвитку сільських територій та соціальна політика держави у сільській місцевості. Зовнішньоекономічні чинники аграрної політики держави: позитивні та негативні. Значення зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією та продовольством для економіки України, тенденції розвитку експортно-імпортної діяльності щодо продукції АПК. Порівняльні переваги українського аграрного сектору на світовому агропродовольчому ринку, міжнародна конкурентоспроможність окремих агропродовольчих товарів. Державне регулювання експортно-імпортної діяльності в АПК України. Оцінка рівня державної підтримки сільськогосподарського виробництва в Україні. Потенційні наслідки вступу України до СОТ для вітчизняного аграрного сектору. Можливості державної підтримки сільськогосподарського виробництва в рамках СОТ.

Тема 9. Регулювання основних аграрних ринків в Україні

Формування агропродовольчих ринків в Україні, співвідношення попиту та пропозиції основних видів продукції. Проблеми продовольчої безпеки в Україні. Еволюція підходів щодо регулювання агропродовольчих ринків. Основні інструменти державного регулювання ринку зерна: інтервенційні закупівлі зерна, заставні закупівлі зерна. Оцінка економічних наслідків застосування окремих інструментів регулювання внутрішнього ринку зерна з точки зору прикладної економічної науки про добробут (welfare economics): вплив на добробут виробників, споживачів, державний бюджет та суспільство загалом. Державне.

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Взаємозв'язок між аграрною, загальною політикою та політикою суміжних галузей
2. Визначення та специфіка аграрної політики й управління агробізнесом
3. Історичні аспекти виникнення макроекономічного регулювання
4. Зона конфлікту економічних інтересів та суспільних потреб в політичному контексті
5. Методологічні основи формування та аналізу аграрної політики й управління агробізнесом
6. Цілі та пріоритети аграрної політики й управління агробізнесом
7. Застосування аналізу рівня добробуту суспільства
8. Інститути та інструменти аграрної політики
9. Роль інститутів у розвитку та регулюванні аграрного сектору
10. Інструменти регулювання пропозиції

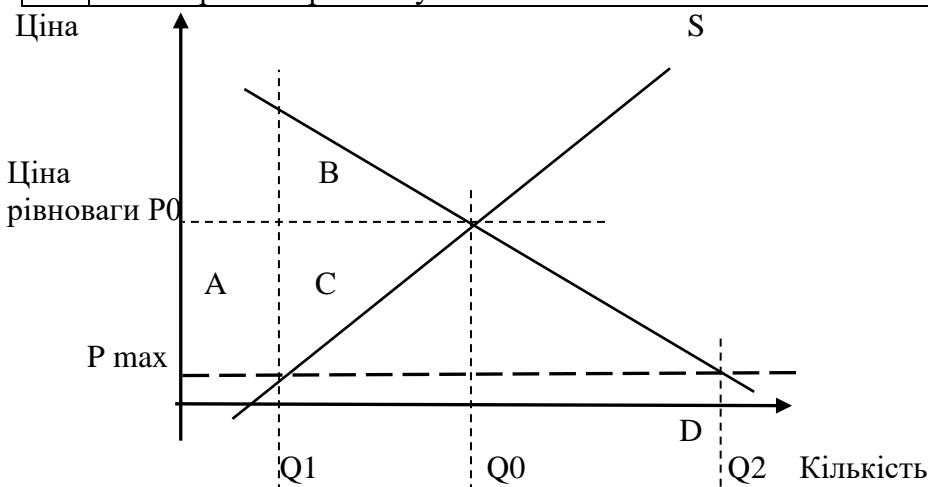
11. Аналіз Розвитку Аграрної Політики України
12. Вступ до СОТ та можливості і вимоги в рамках інтеграції з ЄС (ГВЗВТ)
13. Сучасний стан аграрного бізнесу України
14. Землеволодіння та землекористування
15. Кон'юнктура ринку матеріально-технічних ресурсів для сільськогосподарського виробництва
16. Соціально-економічні очікування від земельної реформи в Україні
17. Сутність податків та їх вплив на суспільний добробут
18. Податкове регулювання аграрного сектору економіки
19. Методичні підходи до оцінки ефективності податкового регулювання
20. Організаційно-економічні засади та напрями забезпечення ефективного землекористування
21. Зарубіжний досвід функціонування ринку землі та його розвиток в Україні
22. Економічна сутність, мета та принципи фінансового забезпечення аграрного сектору економіки України
23. Форми та джерела фінансового забезпечення суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки України
24. Покриття потреби у фінансових ресурсах аграрного сектору економіки України
25. Цілі, завдання і структура аграрного сектору економіки
26. Вертикальна структура органів управління розвитком сільського, лісового і рибного господарства України
27. Законодавче забезпечення розвитку аграрного сектору економіки України
28. Напрями реформування інституційно-правового забезпечення аграрної політики
29. Аналіз діючого механізму податкового регулювання в аграрному секторі економіки України
30. Аграрна Політика Країн Світу
31. Сучасні тенденції світового продовольчого ринку в контексті очікуваних змін
32. Історія Виникнення та Основні Етапи Реформування Спільної Аграрної Політики (САП) Європейського Союзу
33. Аграрна політика США та Канади
34. Аграрна Політика країн Латинської Америки
35. Аграрна Політика Китаю
36. Аграрна Політика Австралії та Нової Зеландії
37. Аграрна Політика країн митного союзу
38. Сучасні виклики суспільства та Аграрна політика
39. Урбанізація міграція і обмеженість земельних ресурсів
40. Суть та особливості урбаністичних процесів

41. Фактори впливу на розвиток аграрної політики й управління агробізнесом
42. Трансформація землекористування в умовах урбанізації
43. Особливості урбанізації в Україні
44. Концепції підтримки сільських територій у аграрній політиці
45. Суть та особливості кліматичних змін
46. Фактори впливу на розвиток аграрної політики й управління агробізнесом
47. Кліматичні зміни та економічна ефективність сільськогосподарського виробництва в умовах
48. Адаптаційні заходи в Україні
49. Механізми адаптації до змін клімату в аграрній політиці: досвід ЄС
50. Виробництво енергії з біомаси
51. Суть та особливості розвитку виробництва енергії з біомаси
52. Забезпечення оптимізації використання ресурсів
53. Біогазова установка як основа агрокластера
54. Сучасні тенденції та перспективи використання біомаси для виробництва енергії.
55. Довкілля – земля, повітря, вода, шум
56. Суть та особливості потенційних викликів розвитку сільського господарства.
57. Суть та нормативні норми доброту тварин
58. Якість та безпека продуктів харчування

Тестові завдання

1. Розставити назви площ у відповідності до графіка:

1	Економічні втрати виробника від падіння ціни.
2	Економічні втрати виробника як недозароблений прибуток.
3	Втрати споживача від фізичного недоспоживання продукції.
4	Безповоротні втрати в суспільстві.

2. Прямі цінові субсидії виробникам – це:

1	доплата до ринкової ціни із державного бюджету, яку отримують виробники;
2	доплата виробникам продукції, що виплачується державою у випадку, якщо ринкова ціна менша за мінімально гарантовану;
3	фіксована сума, що виплачується виробникам продукції у випадку, якщо ринкова ціна менша за мінімально гарантовану;
4	різниця між мінімально гарантованою ціною продукції та її ринковою ціною, що виплачується сільськогосподарським виробникам із державного бюджету;
5	мінімальна ціна на продукцію, яку держава гарантує усім виробникам.

3. Які з наведених заходів аграрної політики не мають впливу на рентабельність сільськогосподарського виробництва?

1	державні закупівлі сільськогосподарської продукції;
2	субсидії на придбання мінеральних добрив;
3	прямі платежі в доход фермерів;
4	квотування виробництва;
5	податки на вироблену продукцію.

4. До сприятливих зовнішньоекономічних чинників аграрної реформи в Україні належать:

1	структурна експортна продукції сільського господарства і харчової промисловості;
2	законодавче регулювання імпорту та експорту агропродовольчої продукції;
3	якість вітчизняної продукції;
4	іноземні інвестиції у харчову промисловість;

5. Основними групами інтересів при формуванні аграрної політики країни є:

1	політики, які формують аграрну політику країни та бюрократія,
2	політики, які формують аграрну політику країни; державні службовці, що управляють галуззю; групи суспільства, які формують аграрне лоббі;
3	політики, які формують аграрну політику країни та групи суспільства, які формують аграрне лоббі,
4	політики; державні службовці, що працюють у податковій інспекції; групи інтересів з I та III сфері АПК;
5	тільки політики.

6. Який з наведених інструментів підтримки сільськогосподарських виробників не має впливу на ціну продукції на внутрішньому ринку:

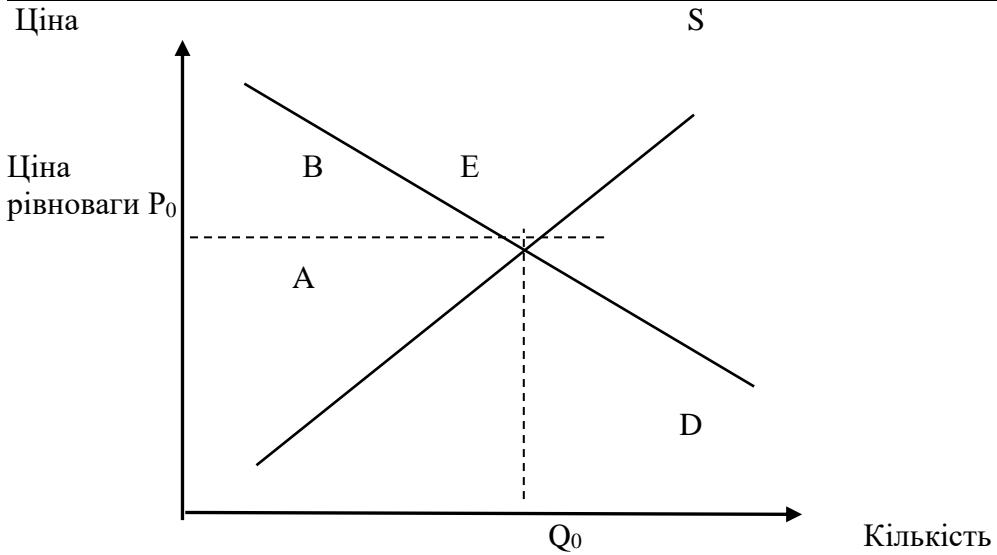
1	обмеження на використання сільськогосподарських земель;
2	виробнича квота;
3	державні закупівлі сільськогосподарської продукції;
4	прямі цінові субсидії виробникам;
5	податки на вироблену продукцію.

7. Надлишок виробника визначається як:

1	площа вище кривої пропозиції;
2	площа нижче кривої пропозиції;
3	площа нижче кривої пропозиції і вище лінії ринкової ціни;
4	площа вище кривої пропозиції і нижче лінії ринкової ціни;
5	площа між кривими попиту та пропозиції.

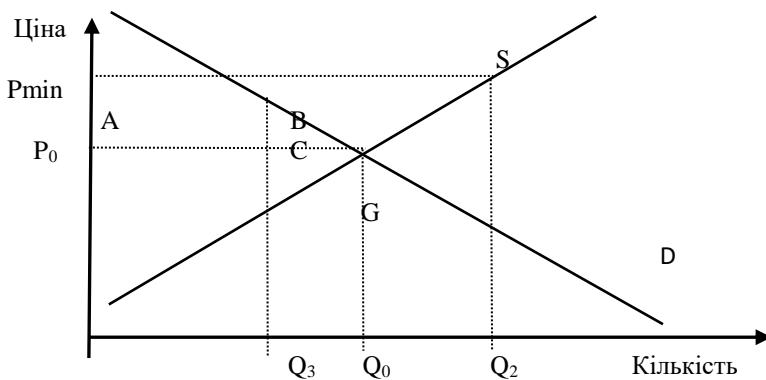
8. Розставити назви графічних фігур у відповідності до графіка:

1	Ринкова рівновага;
2	Надлишок споживача;
3	Надлишок виробника;
4	Крива пропозиції;
5	Крива попиту.

9. Розставити назви площ у відповідності до графіка:

1	Економічні втрати споживача від підняття ціни
2	Втрати споживача від неможливості в споживанні викликане зростанням цін
3	Втрати виробників як недозароблений прибуток
4	Безповоротні втрати в суспільстві
5	Витрати на виробництво продукції, що не компенсувалися в разі її не реалізації.

10. Для більшості країн основними цілями аграрної політики є :

1	підтримка високого рівня цін на сільськогосподарську продукцію з метою захисту вітчизняних товаровиробників та підвищення їх доходів;
2	забезпечення продовольчої безпеки
3	стимулювання аграрного виробництва через державні експортні субсидії;
4	зростання обсягів валового виробництва сільськогосподарської продукції;
5	організація культурно-масової роботи на селі.

7. Методи навчання.

При вивченні дисципліни використовуються методи інтерактивного навчання (роздір конкретних ситуацій методом case – study, рольові та ділові ігри, робота у малих групах, тренувальні завдання, практичні вправи, тести та т.п.).

Для досягнення поставленої мети вивчення дисципліни також використовуються наступні методи: історичний – при узагальненні поглядів представників різних наукових шкіл; абстрактно-логічний – при постановці мети і завдань дослідження, розробці наукової гіпотези курсової роботи; монографічний – при вивчені літературних джерел, законодавчих чи інших нормативно-правових актів; структурно-функціональний – для аналізу змін, що відбуваються в управлінні сільським господарством країни при здійсненні аграрної реформи; логіко-семантичний – при уточненні й систематизації структурних елементів механізму стратегічного управління сільським господарством із врахуванням об'єктивних закономірностей та специфічних особливостей розвитку галузі; економіко-статистичний – для аналізу основних техніко-економічних показників сучасного стану сільськогосподарського виробництва в Україні; економічного моделювання – економетрична динамічна модель часткової ринкової рівноваги – AGMEMOD.

8. Форми контролю.

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді модульних контрольних робіт, самостійних письмових робіт, поточного тестування.

11. Розподіл балів, які отримують слухачі. Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.02.2019 р. протокол № 7 з табл. 1.

Таблиця1.
Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90-100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

Для визначення рейтингу слухача із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

12.Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки для самостійної роботи та підготовки до семінарських і практичних занять з дисципліни «Аграрна політика» 2019 р.
2. Аграрна політика. Програма навчальної дисципліни для аграрних вищих навчальних закладів /Кваша С.М., Діброва А.Д., Жемойда О.В., Ладика В.І., Калетнік Г.М., Скидан О.В. – ДУ «Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності вищих навчальних закладів «Агроосвіта». – 2016. – 16 с.
3. Трофімцева О.В.. Жемойда О.В. Українсько-англійський словник з аграрної політики. Україно-німецький агрополітичний діалог, 2015.
4. Чміль А.С. Методичні рекомендації щодо вивчення моделі AGMEMOD, Україно-німецький агрополітичний діалог; Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2019. 72 с.

11. Рекомендована література

Основна

1. Кваша С.М., Діброва А.Д., Жемойда О.В. Аграрна політика: навчальний посібник. – К.: Вид-во Ліра-К, 2018. – 388 с.
2. Аграрний устрій України : наукове видання ; за ред. Ю.О. Лупенка, М.Ф. Кропивка - К.: ННЦ «ІАЕ», 2017. - 72 с.
3. Розвиток аграрної політики України в умовах Євроінтеграції [Текст] : монографія / А. Д. Діброва [та ін.] ; За ред.: А. Д. Діброви, В. Є. Андрієвського; Національний університет біоресурсів і природокористування України. - К. : ТОВ "Інтердрук", 2014. - 568 с
4. Напрями формування пропозиції на ринку агропродовольчої продукції України: монографія / Жемойда О.В. - К.: ННЦ «ІАЕ», 2014 - 380 с.
5. Доляючи обмеження: засади адаптивних рішень та систем: [монографія] / [А.Д. Діброва та ін.]; за ред. А. Д. Діброви, В. Є. Андрієвського; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, Ін-т розвитку адаптивних систем Київ, 2020. 896 с.
6. Діброва А.Д., Чан-хі О.С. Регулювання ринку молока та молочних продуктів в Україні: монографія. – Чернівці: Технодрук, 2016. – 248 с.
7. Формування біоекономічного потенціалу сільського господарства України в умовах ризиків кліматичних змін /за ред. А.Д. Діброва; Національний університет біоресурсів і природокористування України. – Ніжин: Видавець – ПП Лисенко М.М., 2017. – 256 с.
8. Організаційно-економічний механізм відродження і розвитку меліорації в Херсонській області / за ред. Діброви А.Д., Андрієвського В.Є.; Національний університет біоресурсів і природокористування України; Інститут розвитку аграрних ринків. – К., 2017. - 350 с.
9. Vincent H. Smith, Ed., Joseph W. Glauber, Ed., Barry K. Goodwin, Ed. Agricultural Policy in disarray. AMERICAN ENTERPRISE INSTITUTE (AEI)/ 2018. 298 P.
10. Johan Swinnen. The Political Economy of Agricultural and Food Policies (Palgrave Studies in Agricultural Economics and Food Policy). 2018. 276 p.

11. John W. W. Mellor. Agricultural Development and Economic Transformation: Promoting Growth with Poverty Reduction (Palgrave Studies in Agricultural Economics and Food Policy). 2017. 280 p.
12. Kym Anderson. Agricultural Trade, Policy Reforms, and Global Food Security (Palgrave Studies in Agricultural Economics and Food Policy), Publisher: Palgrave Macmillan; 1st ed. 2016 edition. 370 p.
13. Мельник Л.Г. «Зелена» економіка (досвід ЄС і практика України у світлі III і IV промислових революцій). Університетська книга, 2018. 463 с.
14. Юрій Козак, Валерій Мацкул. Математичні методи та моделі для магістрів з економіки. Практичні застосування. Видавництво: Центр навчальної літератури, 2017. 254 с.
15. Graham Redman. The John Nix Pocketbook for Farm Management: 49th Edition for 2019 Publisher: Agro Business Consultants Ltd, 2019, 300 P.
16. Henry C Taylor. Agricultural Economics Publisher: Wentworth Press, 2019, 334 P.
17. Ronald Kay, William Edwards, Patricia Duffy. Loose Leaf for Farm Management 9th Edition Publisher: McGraw-Hill Education; 9 editio, 2019, 496 P.
18. Аграрна політика: підручник / М. Й. Хорунжий ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2010. – 321.
19. Аграрна політика: практикум для студ. магіст. прогр. / М. Й. Хорунжий ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2012. - 257 с.
20. Аграрна реформа і політика в Україні: альтернативні погляди [Текст] / А. М. Малієнко, В. П. Ярмоленко. - Київ : Нічлава, 2017. - 166 с.
21. Економічний інтерес у розвитку аграрного виробництва: монографія / Саблук П. Т. -К.: ННЦ «ІАЕ», 2014.-356 с.
22. Перспективи розвитку вітчизняного аграрного сектору у зв'язку з підписанням Україною економічної частини Угоди про асоціацію з Європейським союзом / за ред. М.І. Пугачова. - К.: ННЦ ІАЕ, 2014. - 44 с
23. Кваша С.М., Григорьев С.О. / Сутність та особливості аграрного ринку. // Вісник ОНУ ім. Мечникова, 2016.Т.21. Вип.8 (50) -C.56-59.
24. Стратегічні напрями розвитку сільськогосподарського виробництва України (методичні підходи та розрахунки) / [Лупенко Ю. О., Месель-Веселяк В. Я., Грищенко О. Ю., Волосюк Ю. В.], за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. - К.: ННЦ „ІАЕ”, 2016. - 25 с.
25. Трансформація земельних відносин у сільському господарстві (аналітичний огляд) / Ю.О. Лупенко, О.В. Ходаківська. - К. : ННЦ “ІАЕ”, 2015. - 52 с.

Допоміжна

1. Закон України “Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року” № 2982-IV від 18 жовтня 2005 року.
2. Закон України “Про державну підтримку сільського господарства України” № 191-VIII від 12 лютого 2015 року.
3. Закон України “Про зерно та ринок зерна в Україні” №37-IV від 4 липня 2002 року із змінами та доповненнями.

4. Закон України “Про молоко та молочні продукти” № N 1870-IV від 24 червня 2004 року із змінами і доповненнями.
5. Діброва А.Д., Чебан І.В. Моделювання ринку рідкого біопалива в Україні //Економіка АПК. – 2018. - №12. – С.16-25.
6. Стратегічні орієнтири розвитку ринку зерна та механізму його регулювання / Діброва А.Д., Діброва Л.В., Крилов Я.О., Діброва М.А. // Економіка АПК. - 2019. - № 6 - С. 26-35.
7. Cheban I., Dibrova A. Creating conditions for the sustainable development of the liquid biofuel market in Ukraine // Біоекономіка та аграрний бізнес, №3, 2019. С.43-51.
8. Чебан І.В., Діброва А.Д. Стратегічні пріоритети формування та розвитку ринку біопалива в Україні на середньострокову та довгострокову перспективу. / І. В. Чебан, А. Д. Діброва // Економіка, управління та адміністрування. – 2019. – С. 35 – 41.
9. Dibrova Anatolii, Dibrova Larysa, Krylov Yaroslav, Dibrova Maksym. Strategic Directions for Development of Transport and Logistic Infrastructure of Grain Exports from Ukraine //Towards the Sustainability of Logistics in the Agri-Food Supply Chains, Poznań, 2019. – P.126-133.
10. Cheban I., Dibrova A. Development of liquid biofuel market: an impact assessment of the new system of support in Ukraine // Journal of International Studies, vol. 13. №1. 2020. P. 262-278. (**база - Scopus**). DOI: 10.14254/2071-8330.2020/13-1/17
11. Dibrova Anatolii, Dibrova Larysa, Krylov Yaroslav, Dibrova Maksym. Perspective development of the grain market and its regulation mechanism in Ukraine //Economic Sciences for Agribusiness and Rural Economy, Warsaw University of Life Sciences, №3. 2019, pp. 67–75. DOI: <https://doi.org/10.22630/ESARE.2019.3>
12. Dibrova A., Davydenko N., Nehoda Y., Titienko Z. Financial provision for competitiveness of agricultural enterprises // Intellectual Economics – 2020, Volume 14, Issue 1, 2020, Pages 67-75 (**база Scopus**). DOI: <https://doi.org/10.13165/IE-20-14-1-04>
13. Anatolii Dibrova, Liubov Pankratova, Iryna Cheban. Simulation of Agricultural Policy Scenarios Using the AGMEMOD Model. ICTERI 2020. Proceedings of the 16th International Conference on ICT in Education, Research and Industrial Applications. Integration, Harmonization and Knowledge Transfer. Volume II: Workshops. Kharkiv, Ukraine, October 06-10, 2020. P.471-486. <http://ceur-ws.org/Vol-2732/20200471.pdf> (**база Scopus**).
14. Anatolii Dibrova, Larysa Dibrova, Maksym Dibrova. Strategic Imperatives for the Development of the Grain Market in Ukraine //International Scientific Days 2020. "Innovative Approaches for Sustainable Agriculture and Food Systems Development". Conference proceedings. - Editors Elena Horská, Zuzana Kapsdorferová, Marcela Hallová. Nitra, Slovak Republic. 2020. – P.216-225. doi: 10.18515/dBEM.ISD.P01.2020.p024.
15. Davydenko Nadiia, Dibrova Anatolii, Onishko Svetlana, Fedoryshyna Lidiia. The Influence Of The Gross Regional Product On The Formation Of The Financial Potential Of The Region //Journal of Optimization in Industrial Engineering. Volume

14, Issue 1 - Serial Number 29, Winter and Spring 2021, P. 177-181. DOI: 10.22094/joie.2020.677843 (база Scopus).

16. Dibrova Anatolii. Priority directions of development of export agrofood productions of Ukraine /Dibrova Anatolii, Dibrova Larysa, Dibrova Maksym //The Agri-Food Value Chain: Challenges for Natural Resources Management and Society». - Slovak University of Agriculture in Nitra, 2016. – P. 39-46. (**WeB on Science**). DOI: 10.15414/ISD2016.S1.02

12. Інформаційні ресурси

1. <http://rada.gov.ua/>
2. <http://www.kmu.gov.ua/control/>
3. <http://www.dazru.gov.ua/terra/control/uk/index>
4. <http://wto.org/>
5. http://www.fao.org/index_en.htm
6. <http://www.usda.gov/wps/portal/usda/usdahome>